

véglegesen és örökké ki kell lépnie az Ady által is bírált nemzeti kizárólagosság, s a „nemzetek feletti emberség” szemléleti zsákutcáiból.

„A nacionalizmusnál nagyobb hazugság nem állott még ki a harci porondra — írta a Nagyvárad Napló 1901. december 20-i számában a forradalom viharmadara. — A nacionalizmus maga ezer arc. Megzavarja a legbiztosabb szemű embert. Lefoglal magának minden emberi gyöngéséget. Utazik tradícióra, kegyeletre, fajnövészségre, kenyéririgységre, minden erényre és bűnre.” Egyidejűleg azonban arra is figyelmeztetett, hogy „nincs igaza az ellenkultúrának se, a jövő önkéntes zenéjének, mely viszont nem akarja észrevenni, hogy nem vagyunk mindnyájan egy nemzetbeliek, csak éppen egyformán — emberek”.

E szemléleti csapdákat elkerülve tudjuk múltunkat a történelmi szükségszerűség adott folyamatai megvalósításához segítségül hívni, a holt és eleven igazságok harcában az utóbbiakat csatasorba állítani, ahogyan ezt már Szabó Ervin is sürgette. „A holtak uralkodnak rajtunk jó és rossz értelemben — olvasható Engels: Magyar Forradalom című művéhez írott előszavában. S a holt igazságok rettenetesen meglassítják az eleven igazságok útját... Valódi szolgálatot tenne Magyarország kulturális haladásának az, aki megtisztítaná az agyakat a pókhálótól, amelybe a történetírás vonta őket, aki tisztán és igazán engedné látniuk egy ország múltját, hogy tisztábban és igazabban láthassák jövőjének föltételeit.”

SEGESDI GYÖRGY TANÁCSKÖZTÁRSASÁG-EMLEKMŰVE (SZEGED)